

Er ref: N2020/01735/FJR
Camilla Frisch

Näringsdepartementet, FJR
n.remissvar@regeringskansliet.se
Camilla.frisch@regeringskansliet.se

Vår ref: R:2020-44
Karin Tormalm

Karin.tormalm@skogsindustrierna.se

Yttrande över Naturvårdsverkets förslag på jakttider

Skogsindustrierna synpunkter på förslaget begränsas till de viltarter som påverkar skogsbruket.

Sammanfattning

Skogsindustrierna är positiva de flesta av Naturvårdsverkets förslag om klövvilt. Utökad jakttid med fast start- och slutdatum för älg, samt jakt under brunstuppehållet utan möjlighet för länsstyrelserna att besluta om uppehåll, enligt Naturvårdsverkets ursprungliga förslag NV-08122-18, är de viktigaste förändringarna.

Skogsindustrierna tillstyrker följande förslag, med vissa angivna ändringar eller tillägg:

- Fast datum för älgjaktens start och slut. Med tillägg att startdatum i området med oktoberjakt ska vara 1 oktober istället för 8 oktober.
- Jaktstart den 1 september på älg i län med septemberjakt. Med tillägg att detta startdatum bör gälla i hela länen som ingår.
- Utökad jakttid för kronhjort. Med tillägg att även hind ska vara lovlig 16/8 – 30/9, också i områden utanför kronhjortsskötselområden samt att jakttiden ska gälla i hela landet. Jaktstart för handjur av kronhjort bör harmoniseras med jaktstart 1/10 för älg i södra Sverige.
- Utökad jakttid för rådjur. Med tillägg att råbock ska vara tillåten 1/5 – 15/6 i hela landet.
- Älgjakt under skymningstimmen tillåts.
- Tid för jakt med hund efter klövvilt ska avslutas den 31/1. Med tillägg att jakt på älg med ställande hund ska vara tillåten även under februari månad.
- Dovhjortshind ska vara lovlig under tiden 1/9–30/9.

Skogsindustrierna avstyrker följande förslag

- Förslaget om att länsstyrelserna ska ges möjlighet att besluta om brunstuppehåll avstyrks.
- Förslaget att hund inte ska få användas vid älgjakt under februari månad avstyrks.

Skogsindustriernas yttrande

Generella synpunkter

Jakt är det helt dominerande verktyget för att reglera landets viltstammar och jakttider är därmed viktigt för att nå olika samhällsmål som viltet påverkar. Översyn av jakttider görs med flera års mellanrum och det är därför viktigt att förslag beaktar nuläget och möjliggör för att kunna åtgärda framtida problem.

En markägare är ansvarig för att ny skog etableras efter en avverkning. Om Skogsstyrelsen bedömer att en plantskog inte uppfyller lagkraven vad avser täthet och andel huvudstammar, kan myndigheten förelägga

markägaren att vidta åtgärder för att komma till rätta med briserna. Detta gäller oavsett om markägaren haft rådighet över orsaken till bristerna eller inte. Ett föreläggande kan innebära att nya kostsamma föryngringsåtgärder behöver vidtas. Jakträtten är en del av äganderätten, vilket bör innebära att markägaren ges möjlighet att i större utsträckning än i dag använda sig av denna rätt för att undvika skador till följd av högt betetryck, på skogen. Skogsindustrierna anser att Naturvårdsverkets förslag om nya jakttider, med vissa kompletteringar, i stor utsträckning innebär sådana ökade möjligheter för markägaren.

Mot bakgrund av de stora samhällsekonomiska effekter genom skador på växande skog och i trafiken som för stora viltstammar leder till, är ökad avskjutning helt avgörande för att kunna komma tillrätta med skadorna. Utökade jakttider är därmed en mycket viktig åtgärd i sammanhanget. Naturligtvis ska detta ske inom ramen för god jaktetik.

Förslagen som remitteras är välmotiverade och tydliga. Skogsindustrierna noterar att Naturvårdsverket har gjort ett noggrant och ambitiöst arbete vid beredning av förslagen samt inkluderat olika intressenter i frågan. Skogsindustriernas delar Naturvårdsverkets målbild att översynen ska:

- Uppfylla nationell lag, EU:s naturvårdsdirektiv och de internationella överenskommelser som Sverige förbundit sig att följa,
- I möjligaste mån inte tillåta jakt under parnings- och uppfödningstider,
- Ligga i linje med strategin för svensk viltförvaltning

Jakt har en stor acceptans i det svenska samhället, den svenska jägarkåren är välutbildad och ansvars-kännande. Skogsindustrierna anser att jägarna har en god förmåga att med bibehållen hög etik hantera de utökade jaktmöjligheter som Naturvårdsverkets förslag ger.

Regelverk och förvaltning ska utformas så att det skapas goda förutsättningar att nå olika samhällsmål tillsammans med det övergripande målet med viltförvaltningen. Skogsindustrierna delar lagstiftarens utgångspunkt att det ska vara en balans mellan viltstammarnas storlek och fodertillgång. Det största skälet till att utöka jakttiderna är att denna balans inte finns idag varför förslag om detta välkomnas.

Förslagen gällande klövvilt som ger skador i skogsbruket, innebär att jakttiderna i möjligaste mån ska harmonieras och kopplas till de jaktformer vi har i Sverige. Förslagen ökar möjligheterna att jaga under den tidigare delen av jaktåret, då förutsättningarna för jakt är goda. Förslagen ökar därigenom möjligheterna att genomföra en mer effektiv jakt utan att ge avkall på adaptivitet och jaktetik.

Skogsindustrierna ser mycket positivt på att Naturvårdsverket i sitt förslag tydligt agerar i enlighet med den del av *Strategi för svensk viltförvaltning* som säger att "*Populationsreglerande jakt på arter som orsakar stora skador bör särskilt främjas.*". Naturvårdsverket har därmed tagit frågan om skador av vilt i trafik samt i jord- och skogsbruk på stort allvar. Skogsindustrierna ser också positivt på att flera av förslagen även grundas i behov av ökat nyttjande av viltets värden.

Detaljerade synpunkter på förslaget om jakttider avseende klövvilt

Särskild jakt

Älg

Skogsindustrierna tillstyrker Naturvårdsverkets förslag om fasta datum för älgjaktens början samt förslaget om att älgjakten får pågå till och med den 28 (29) februari, som fast datum i hela landet.

Skogsindustrierna vill särskilt betona det mycket positiva i Naturvårdsverkets förslag om utökad jakttid på älg. Det är viktigt att skapa möjligheter för att älgförvaltningsplanernas mål kan uppfyllas vilket leder till att effektmålen kan nås.

Septemberjaktområdet

Skogsindustrierna tillstyrker förslag om jaktstart på älg den 1 september. Jägarna är mest intresserade av att jaga tidigt under säsongen med större chans till bra jaktväder samt längre jakt dagar. Den senare delen av jakttiden kan vara svår eller ibland omöjlig att nyttja p.g.a. stort snödjup eller skarsnö.

Värmland, Dalarna och Gävleborg tillhör de s.k. skogslänen och har i vissa områden samma problematik som de nordligaste länen vad gäller tidig snö, stort snödjup och skarsnöförhållanden som helt eller delvis kan förhindra jakt under senare del av säsongen. Skogsindustrierna yrkar därför på ändring i bilaga 2 så att jaktstart i september även ska gälla inom hela de län som nu har septemberjaktstart i delar av länen. Detta är angeläget för att ge bättre möjligheter att göra älgjakten mer effektiv och för att kunna nå effektmålen i älgförvaltningen. Yrkandet har stöd i Strategi för svensk viltförvaltning.

Jaktstart i oktoberjaktområdet

Skogsindustrierna avstyrker det föreslagna startdatumet för oktoberjakt, 8 oktober och yrkar att jaktstart ska ske den 1 oktober i oktoberjaktområdet då det är viktigt att jakttiden utökas. Det finns inget vetenskapligt stöd för att en tidigare jaktstart skulle påverka älgens brunstaktivitet och enligt förslaget ska jakt med hund efter rådjur och hjort inledas den 1 oktober. Det är därför logiskt att samma jaktstartsstart tillämpas även för älg.

S.k. brunstuppehåll

Skogsindustrierna avstyrker förslaget om bestämmelser om brunstuppehåll. Brunstuppehåll i jakttiden innebär att möjligheterna att nå målen i älgförvaltningen motverkas. Jakten stoppas under den del av året som är bäst lämpad för effektiv älgjakt. Det kan konstateras att jakten under september månad påverkar stor del av älgförvaltningsplanernas måluppfyllnad och därmed möjligheten att nå effektmålen.

Skogsindustrierna avstyrker därför bestämt formuleringen av bestämmelse om s.k. brunstuppehåll. Länsstyrelserna bör inte ges möjlighet att besluta om brunstuppehåll. Förslaget kommer i praktiken inte medföra någon förändring mot idag eftersom samtliga berörda länsstyrelser regelmässigt, år efter år, beslutar om brunstuppehåll. En länsstyrelse bör inte kunna ta beslut som motverkar möjligheterna att nå effektmålen.

Allmän jakt

Kronhjort

Skogsindustrierna är mycket positivt till att Naturvårdsverket föreslår längre och utökad allmän jakt på kronhjort, som även innefattar hind. Kronhjort orsakar stora skador i nygallrade bestånd och i plant- och ungskog. Kronhjort är i jämförelse med andra klövviltarter svårjagad vilket motiverar en utökad jakttid.

Förslaget om att förlänga jakttiden för hind och kalv till och med februari månad tillstyrks och är nödvändigt för att stammen ska kunna regleras effektivt, d.v.s. för att kunna förvalta kronhjorten så att stammens storlek anpassas i förhållande till kronhjortarnas skador i skogsbruket.

Skogsindustrierna yrkar dock på att allmän jakt ska införas på hind och kalv och att jakt på dessa ska pågå under tiden 16 augusti till och med 28 (29) februari.

Skogsindustrierna föreslår att samma jaktregler ska gälla för kronhjort i hela landet dvs. även i Skåne.

Rådjur

Förslaget om ändringar i jakttiden för rådjursjakt tillstyrks förutom när det gäller jakt på råbock under 1/5 till 15/6, vilket bör tillåtas i hela landet. Det är viktigt att jakten på rådjur ökar, både pga. kraftigt ökande trafikolyckor med rådjur inblandade och pga. de omfattande skadorna på små skogsplantor.

Skogsindustrierna yrkar därför på att jakt på råbock ska tillåtas i hela landet under tiden 1/5 – 15/6. Jakt på s.k. vårbock har tillämpats i fem län i cirka 30 år. Det finns inga belagda, negativa erfarenheter om påverkan på rådjursstammen pga. vårjakt. I flera europeiska länder är jakt på råbock under vår och försommar vedertagen och ifrågasätts inte.

Dovhjort

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget att jakt på dovhjort ska vara tillåtet under tiden 1/9–30/9.

Reglering av tillåten tid för jakt under dygnet

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget att utöka jakttiden på älg till och med skymningstimmen. Det ger jägarna möjlighet att utnyttja jaktdagarna bättre.

Tider för jakt med hund

Skogsindustrierna avstyrker förslaget att hund inte får användas vid älgjakt under februari. I större delen av Sverige är älgjakt med hund den helt dominerande jaktmetoden och en förutsättning för effektiv jakt. Om förhållanden med stort snödjup eller skarsnö inträffar upphör jakten med hund av djurskyddsskäl. Jakt med hund i februari kan också innebära en möjlighet att störa älgar som betar i tex tallungskogar, även om älgar inte skjuts. Skogsindustrierna stödjer fullt ut syftet att stävja problem där hundar kan skada eller döda vildsvinskultingar. Problemet med att hundar attackerar kultingar avhjälps inte med en reglering av jakttider, eftersom kultingar förekommer under en stor del av jaktsäsongen. Ansvaret ska ligga på jaktledare och framförallt hundägare där ett strikt hundägaransvar alltid måste gälla. Problemet med vildsvinskultingar är alltså inget bärande skäl för att ta bort möjligheten till älgjakt med hund i februari. I mellersta och norra Sverige, från större delarna av Värmlands-, Dalarnas- samt Gävleborgs län och norrut finns dessutom vildsvin i mycket begränsad omfattning eller inte alls.

Skogsindustrierna yrkar att startdatum för jakt med hund efter hjortvilt harmoniseras till gemensamt startdatum den 1 oktober i enlighet med Naturvårdverkets ursprungliga förslag NV-08122-18. Förslaget innebär att jakt och jaktträning med hund som förföljer hjort och rådjur harmoniseras med jaktstart på vuxna djur av båda kön och årskalvar (-kid) av älg, kronhjort, dovhjort och rådjur.

Naturvårdsverket föreslår en delvis ny indelning av jakthundarna än nu gällande bestämmelser i 16 § jaktförordningen. Skogsindustrierna föreslår att indelningen justeras enligt nedan för att omfatta möjligheten att använda ställande hund för jakt på älg även i februari.

- Hund som ställer älg. den 21 aug.–den 28 (29) februari.
- Hund som förföljer älg där älgjakten börjar den 8 okt. den 1 okt. –den 31 jan.
- Hund som förföljer älg där älgjakten börjar den 1 sept. den 21 aug.–den 31 jan.

Skogsindustriernas utgångspunkt

Viltskadornas ekonomiska konsekvenser

Det svenska skogsbruket finansierar sedan 2014 landsomfattande inventeringar av älgbeteskadorna på skog, ÄBIN. Uppföljningen görs för att ge ett faktaunderlag till älgförvaltningen och för att följa upp om

skogsbrukets gemensamma mål för *tolerabla*¹ betesskador uppnås. Med hjälp av de senaste årens ÅBIN-resultat och Skogforsk studier av tillväxtnedsättningar till följd av älgskador har skogsbruket under 2020 gemensamt beräknat de tillväxtförluster och samhällskostnader som en minskad skogsproduktion till följd av betesskador medför. Beräkningarna visar på mycket stora konsekvenser:

- Tillväxtförlusten, utöver den tolerabla nivån, om viltbetet fortsätter på nuvarande nivå beräknas för hela landets skogliga produktionsmark till 6,9 miljoner m³fub/år, (fast kubikmeter under bark) vilket motsvarar ca 10 procent av den nuvarande årliga avverkningen.
- Den genomsnittliga ekonomiska förlusten, utöver den tolerabla nivån, för skogsbruket i hela landet beräknades till 1,4 miljarder kronor per år i förlorat skogsnetto.
- Samhällskostnaderna för skadorna kan relateras till uteblivet förädlingsvärde. En beräkning av detta inom skogsbruk och skogsindustri visade att betesskadorna på nationell nivå orsakar ett minskat förädlingsvärde på 11,9 miljarder kronor årligen, utöver den tolerabla nivån, om betesskadorna fortsätter på nuvarande nivå. Den totala skadan beräknades till 20,5 miljarder kronor/år, och den skada som tolereras av skogsbruket motsvarar således ett förädlingsvärde på 8,6 miljarder kronor/år. Till detta ska läggas de betydande risker för andra skador som uppstår i framtiden, på grund av att markägare gör trädslagsval som innebär lägre risk för betesskador, men som inte är optimala för växtplatsen.
- Om den uteblivna tillväxten, utöver den tolerabla nivån, räknas om till avverkningsvolym motsvarar det cirka 6 600 arbetstillfällen i skogsbruk och skogsindustri. Om man dessutom räknar in alla indirekt sysselsatta (underleverantörer) är effekten cirka 11 700 uteblivna arbetstillfällen.
- Den minskade tillväxten, utöver den tolerabla nivån, bedöms långsiktigt motsvara ett årligt CO₂-upptag på nästan 12 miljoner ton per år, eller ca 23 procent av dagens svenska utsläpp av fossilt CO₂.

Rapporten där dessa beräkningar redovisas har tagits fram i samarbete mellan Billerud-Korsnäs, Holmen, LRF Skogsägarna, Mellanskog, Norra Skog, SCA, Skogsindustrierna, Stora Enso, Sveaskog och Södra och bifogas detta remissvar.

För Skogsindustrierna

Karin Tormalm
Näringspolitisk utredare

¹ Skogsbrukets mål innebär bland annat att minst 7 av 10 föryngrade tallstammar ska vid 5 m höjd vara oskadade. Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma målsättning har likartad innebörd.